

Hva skjer med pengene i Asker?

Kommuneøkonomi er fullt av ord som «netto driftsresultat», «disposisjonsfond» og «behovskorrigert avvik». Men bak ordene handler det om noe alle kjenner: **inntekter, regninger, sparepenger og lån**. Dette heftet forklarer — uten fagspråk — hva en grundig gjennomgang av Askers økonomi fant. Og Asker har en interessant tvist: en rik kommune med en stor sparekonto, som likevel legger ned skoler og biblioteker.

15,6 %

så stor er sparekontoen målt mot årsinntekten — godt over snittet i landet. Asker er en av landets mest velstående kommuner

~4,9 %

men det meste av sparepengene er et bundet «arvefond» fra et aksjesalg i 1999. Den frie delen — det kommunen faktisk kan bruke fritt — er liten

~0,5 mrd.

så mye kutter kommunen likevel i 2024–2026: nedlagte skoler, barnehager og bibliotek. En rik kommune som strammer inn

Tenk på kommunen som en husholdning: Asker «tjener» godt — skatt og overføringer fra staten. Det meste går til faste «regninger»: skole, barnehage, eldreomsorg, helse. Familien har også en pen sparekonto. Men en stor del av sparepengene er egentlig **en arv** som ligger bundet i aksjer og svinger med børsen — den kan ikke uten videre brukes på dagliglivet. Samtidig har familien tatt opp store lån for å bygge nytt. Derfor strammer de inn på hverdagsutgiftene, selv om de utad ser rike ut. Det er omtrent det som skjer i Asker nå.

Grunnlaget for dette heftet er en full analyse bygget på åpne offentlige tall (SSB, Statsforvalteren, kommunens egne rapporter, tilsyn og revisjoner). Den tekniske rapporten viser alle kilder og utregninger. Hovedtallene her er fra 2025 — det siste året med endelige, reviderte tall (publisert 15. juni 2026).

Asker bruker mindre enn forventet på nesten alt — med ett unntak: sosialhjelp

For å sammenligne kommuner rettferdig kan man ikke bare se på kronebeløp — en kommune med mange barn trenger mer skole, en med mange eldre trenger mer omsorg. Staten har derfor et eget regnestykke som sier hva hver kommune *burde* trenge med akkurat sin befolkning. Vi har sammenlignet Askers faktiske forbruk med dette «forventet behov»-tallet:

OMRÅDE	MER/MINDRE ENN FORVENTET PER ÅR	HVA BETYR DET?
Eldreomsorg og hjemmetjenester	249 mill. mindre	Drives svært nøkternt — langt under forventet
Grunnskole	206 mill. mindre	Drives nøkternt — men karakterene er blant landets beste
Barnevern	66 mill. mindre	Langt under forventet
Helsetjenester (legevakt, helsestasjon m.m.)	40 mill. mindre	Under forventet
Administrasjon («byråkratiet»)	10 mill. mindre	Litt under forventet
Barnehage	7 mill. mindre	Så vidt under forventet (lå litt over året før)
Sosialhjelp m.m.	29 mill. mer	Askers eneste «dyre unntak» — og det vokser. Les neste side

Det overraskende: Asker er en rik kommune, men driver de store tjenestene *billigere* enn det befolkningen tilsier. Eldreomsorgen alene koster nesten en kvart milliard mindre enn forventet. Spørsmålet er ikke om Asker har råd til mer — det har kommunen. Spørsmålet er hvorfor kommunen velger å drive så stramt, og hvorfor akkurat sosialhjelpen skiller seg ut i motsatt retning.

Regnestykket viser altså at Asker er en **nøktern kommune med ett dyrt unntak: sosialhjelp**. Det er uvanlig. De fleste tror en rik kommune bruker mer på alt. Asker gjør det motsatte — bortsett fra på sosialhjelp, der forbruket ligger 29 millioner over det forventede, og avstanden øker fra år til år. Hvorfor en velstående kommune bruker mer enn forventet nettopp her, handler ikke om at den er raus. Det forklarer vi på neste side.

Hvorfor bruker en rik kommune mer enn forventet på sosialhjelp?

På papiret ser Asker ut som en kommune med få levekårsutfordringer — høy inntekt, gode boliger, flotte snittall. Statens regnestykke forventer derfor at Asker skal bruke *lite* på sosialhjelp. Likevel bruker kommunen mer enn forventet, og gapet vokser. Det handler ikke om at Asker deler ut penger lett. Forklaringen ligger et annet sted.

- **Kommunen arvet levekårsutfordringer ved sammenslåingen.** I 2020 slo Asker seg sammen med Røyken og Hurum. Det er gamle industristeder — steder som Slemmestad og Nørcem-området — med en annen levekårshistorie enn de velstående delene av kommunen. Snittet ser rikt ut, men **bak snittet finnes det lommer** med reelle utfordringer som driver behovet for sosialhjelp.
- **Kommunen har tatt imot mange flyktninger.** Asker har hatt en tung bosetting av flyktninger, blant annet i kjølvannet av krigen i Ukraina. Nyankomne trenger ofte støtte den første tiden, og det slår direkte inn på sosialhjelpsutgiftene.
- **Statlige regler har endret seg.** Deler av økningen skyldes endringer i regelverket som kommunen ikke styrer selv.

Kort sagt: Det er ikke lokal raushet som gjør sosialhjelpen dyr i Asker. Det er en blanding av industriarv fra de gamle nabokommunene, mange flyktninger og statlige regler — altså i stor grad forhold kommunen i liten grad bestemmer over selv. Behovet er reelt, selv om det ikke vises i de pene snittallene.

Et varsko fra staten: I 2022 førte Statsforvalteren tilsyn med NAV-kontoret i Asker og fant et lovbrudd: kontoret kartla ikke godt nok hvilke behov **barn** hadde når familien søkte om sosialhjelp. Dette er det eneste klare lovbruddet staten har påvist i Asker — og det traff nettopp sosialområdet. Det betyr ikke at kommunen bruker for mye, men at tjenesten som forvalter disse pengene har stått svakere enn de øvrige tjenestene, og at de mest sårbare — barna — ikke alltid har blitt sett godt nok.

Sosialhjelpen er altså ikke et tegn på sløsing, men et speil av at en rik kommune også kan ha innbyggere som trenger hjelp. Den utfordringen forsvinner ikke ved å kutte — den løses ved å se menneskene bak tallene, særlig barna.

Rik på papiret — men strammere i hverdagen

15,6 %

sparekontoen («disposisjonsfondet») målt mot årsinntekten — godt over landssnittet

~4,9 %

men den *frie* delen som kan brukes på driften, er liten. Resten er bundet i et arvefond

96 %

kommunens lån tilsvarer nesten en hel årsinntekt — høyere gjeld enn de fleste sammenlignbare kommuner

Her er den ærlige historien. Asker *er* rik. Men sparekontoen er ikke det den ser ut som ved første øyekast.

Arvefondet som svinger med børsen

Da Asker i 1999 solgte sine aksjer i et kraftselskap, ble pengene lagt i et eget **energifond** — i dag rundt 1,45 milliarder kroner. Dette fondet utgjør størstedelen av kommunens «sparekonto». Men det er en arv som ligger bundet, og avkastningen avhenger av hvordan børsen går. Et godt børsår løfter regnskapet; et dårlig år trekker det ned. Når man trekker arvefondet fra, er den **frie** delen av sparekontoen bare rundt 4,9 prosent — langt mindre enn de 15,6 prosentene antyder.

Kommunens egen ledelse har advart mot å lene seg for tungt på avkastningen fra dette fondet, nettopp fordi den svinger.

Høy gjeld og målrettede kutt

Samtidig har Asker tatt opp store lån for å bygge — gjelden er høyere enn hos de fleste sammenlignbare kommuner. Lånet og et nytt statlig system for å fordele penger mellom kommunene trekker økonomien strammere. Derfor kutter Asker, selv som rik kommune — rundt en halv milliard kroner i perioden 2024–2026. Det er ikke en «ostehøvel» som tar litt overalt, men **målrettede valg**: kommunen legger ned skoler, barnehager og bibliotek, og faser ut en sykehjemsavdeling. Innstrammingen ser ut til å virke — kommunen brukte mindre enn planlagt både i 2024 og 2025, og gjeldsgraden er på vei ned.

Den uutnyttede muligheten: Asker har bevisst valgt å *ikke* ha eiendomsskatt. De fleste norske kommuner har det. Det betyr at Asker har en inntektskilde liggende ubrukt, samtidig som den legger ned skoler og bibliotek. Å innføre eiendomsskatt er et helt legitimt politisk valg — og å la være er det også. Men det er et reelt valg: kommunen kunne hentet inn betydelige beløp her i stedet for å kutte i tilbud. Spørsmålet er politisk omstridt, og det bør tas med åpne øyne.

Det ærlige bildet er altså verken «Asker er styrtrik og har ingen problemer» eller «Asker er blakk». Det er en velstående kommune med en stor, men delvis bundet og børsavhengig sparekonto, høy

gjeld, og en bevisst beslutning om å stramme inn fremfor å hente inn nye inntekter.

Liten ordliste — «gresk» oversatt til norsk

Netto driftsresultat

Det som er igjen av årets inntekter når alle regninger og renter er betalt. I 2025 hadde Asker et solid overskudd (**pluss** 3,1 %) — godt over det anbefalte nivået. Det betyr at kommunen faktisk fikk noe til overs til sparing dette året.

Disposisjonsfond

Kommunens sparekonto — penger som i prinsippet kan brukes når noe svikter. Måles i prosent av årsinntekten. Asker: 15,6 % — høyt. Men en stor del er bundet i energifondet, så den *frie* delen er bare rundt 4,9 %.

Energifond

Et eget fond Asker opprettet da kommunen i 1999 solgte sine kraftaksjer. I dag rundt 1,45 milliarder kroner. Pengene er plassert i markedet, så avkastningen — og dermed kommunens regnskap — svinger med børsen. Det er denne arven som får sparekontoen til å se større ut enn den frie delen egentlig er.

Behovskorrigert / utgiftsbehov

Statens regnestykke for hva en kommune burde trenge, ut fra hvor mange barn, unge og eldre den har. Det gjør det mulig å sammenligne Asker rettferdig med helt ulike kommuner — og det er dette som viser at Asker driver det meste under forventet behov, men sosialhjelpen over.

Netto lånegjeld

Kommunens «boliglån». Askers gjeld tilsvarer rundt 96 % av en hel årsinntekt — høyere enn hos de fleste sammenlignbare kommuner, og en viktig grunn til at kommunen strammer inn.

Eiendomsskatt

En skatt kommunen kan velge å kreve inn på eiendommer. De fleste norske kommuner har den. Asker har bevisst valgt å la være — en mulig inntekt som ligger ubrukt.

Endelige tall

2025-tallene er nå endelige (reviderte), publisert av SSB 15. juni 2026, og er hovedåret i dette heftet. 2024-tallene står igjen som sammenligning. Alle hovedkonklusjoner bygger på endelige tall.

Hvor kommer tallene fra?

Alt bygger på åpne kilder: Statistisk sentralbyrå (KOSTRA), statens fordelingssystem, Askers egne årsrapporter og budsjetter, statlige tilsyn og kommunerevisjonens rapporter. Hver eneste tallpåstand er sporbar til kilden, og hele analysen ble til slutt «angrepet» av en egen kvalitetskontroll som lette etter feil.

Folkeversjon, oppdatert 15. juni 2026. Tall i millioner kroner der annet ikke er sagt; hovedår 2025 (2024 som sammenligning). Viktig presisering: når analysen sier at noe koster «mindre enn forventet», betyr det ikke at tilbudet er dårlig — det kan være bevisst, nøktern drift. Og når sosialhjelp koster «mer enn forventet», betyr det ikke sløsing, men at det finnes reelle behov bak de pene snittallene. Poenget er at valgene bør tas med åpne øyne, og at noen må si hva som skal betale for hva.